

Μέτρα 65 δισ. ευρώ για το «πείραμα» της τρόικας

Ποιες ήταν οι πραγματικές επιπτώσεις από την ύφεση στον παραγωγικό ιστό, τον τομέα της εργασίας και την κοινωνία - Αναλυτές: Χώρα που εξέρχεται από πόλεμο θυμίζει η Ελλάδα

Δραματικές είναι οι συνέπειες της πολιτικής των μνημονίων στην πραγματική οικονομία, χωρίς ακόμη, σχεδόν τέσσερα χρόνια μετά την έναρξη εφαρμογής τους, να διαφαίνεται διέξοδος, ενώ η πρόβλεψη για ανάκαμψη το 2014 δεν στηρίζεται σε ρεαλιστικά δεδομένα, αλλά στην απλοϊκή εκτίμηση ότι δεν πάει παρακάτω.

Η βασική αποτυχία της συγκριμένης πολιτικής είναι αφενός ο λάθος πολλαπλασιαστής, τραγικό λάθος για πλειάδα οικονομολόγων, αλλά και το ότι δεν κατάφερε να αντιμετωπίσει το υπ' αριθμόν ένα πρόβλημα της Ελλάδας, που ήταν το δημόσιο χρέος.

Ο κύριος στόχος του προγράμματος ήταν να καταστεί διαχειρίσιμο το χρέος και όχι μόνο δεν το κατάφερε, αλλά οι σχεδιαστές του παραδέχονται πως ακόμη, έπειτα από δύο «haircut», δεν θα τεθεί σε έλεγχο ούτε το 2022, εάν δεν μεσολαβήσει και ένα τρίτο «κούρεμα».

Η επιτυχία του πρωτογενούς πλεονάσματος, που θα εμφανίσει ο προϋπολογισμός του 2013, δεν ικανοποιεί κανένα γνώστη των δημοσιονομικών, αφού γνωρίζουν ότι στηρίζεται στην λογιστική διόγκωση των «πλεονασμάτων» των ελλειμματικών ασφαλιστικών ταμείων, των ελλειμματικών ΟΤΑ και των ΔΕΚΟ.

Το τίμημα του οικονομικού πειράματος στην ελληνική οικονομία στη διάρκεια της τελευταίας τετραετίας ήταν ιδιαίτερα βαρύ, αφού επιβλήθηκαν μέτρα περίπου 65 δισ. -όπως παραδέχεται ο υπουργός Οικονομικών Γιάννης Στουρνάρας- που έπληξαν καίρια τον όποιο παραγωγικό ιστό είχε η χώρα και αποσάθρωσαν την πραγματική οικονομία.

Χιλιάδες λουκέτα επιχειρήσεων, υγιείς και κερδοφόρες επιχειρήσεις μετατράπηκαν σε προβληματικές και είναι στα πρόθυρα του λουκέτου, η ανεργία αυξήθηκε κατά περίπου 1.000.000 άτομα, η κατανάλωση μειώνεται διαρκώς, οι επενδύσεις έχουν πέσει στα επίπεδα του έτους 2001(!), η οικοδομή και η αγορά ακινήτων έχουν καταρρεύσει, τα νοικοκυριά είναι σε απόγνωση αφού δεν μπορούν να πληρώσουν τους βαρείς και συνεχόμενους φόρους που επιβάλλονται.

Το χειρότερο είναι πως η πολιτική των δανειστών με τους περιορισμούς που επιβάλλουν στις τράπεζες, εμμέσως μπλοκάρουν τη χρηματοδότηση των επιχειρήσεων και χωρίς πιστωτική επέκταση, ανάκαμψη δεν μπορεί να υπάρξει.

Υπερεκτίμηση

Δύο ήταν τα βασικά λάθη του πρώτου μνημονίου. Η υπερεκτίμηση των αναπτυξιακών προοπτικών της Ελλάδας και η υποτίμηση του προβλήματος του χρέους.

Το πρώτο μνημόνιο, που καταρτίστηκε το Μάιο του 2010, προέβλεπε πως η οικονομία από το 2012 θα σημείωνε ανάπτυξη. Προέβλεπε συγκεκριμένα πως το 2010 θα υπήρχε ύφεση 4%, λόγω των μέτρων, το 2011 η ύφεση θα ήταν 2,6% και το 2012 η οικονομία θα σημείωνε ανάπτυξη 1,1% και 2,1% από το 2013.

Το «στοίχημα» της τρόικας και της ελληνικής κυβέρνησης χάθηκε, αφού η ύφεση έφτασε 7,1% το 2011 και 6,4% το 2012, σημειώνοντας απόκλιση 7,5 μονάδες από το στόχο.

Η κατάρρευση του ΑΕΠ συνεχίζεται μέχρι και φέτος, και οι απώλειες σε σύγκριση με το 2008, που ήταν η χρονιά με το υψηλότερο διαχρονικά ΑΕΠ, υπερβαίνουν τα 50 δισ. ευρώ, ενώ συρρικνώθηκε σημαντικά και το κατά κεφαλήν ΑΕΠ.

Μη βιώσιμο το χρέος

Η δεύτερη αστοχία ή μάλλον παράβλεψη αφορούσε το χρέος. Το πρώτο πρόγραμμα εκτιμούσε πως το δημόσιο χρέος το 2010 θα «έκλεινε» στο 133,2% του ΑΕΠ, το 2011 στο 145,2%, το 2012 στο 148,9%, το 2013 στο 149,7% και το 2014 στο 148,4% του ΑΕΠ.

Δηλαδή, παρά τα αρχικά δημοσιονομικά μέτρα που ελήφθησαν (30 δισ. ευρώ το 2010), το χρέος δεν αντιμετωπιζόταν, αφού και ύστερα από τέσσερα χρόνια θα προσέγγιζε το 150% του ΑΕΠ και συνεπώς θα ήταν μη βιώσιμο.

Θεώρησαν όμως ότι η επάνοδος στην ανάπτυξη και η αύξηση του ΑΕΠ, σε συνδυασμό με τη συρρίκνωση του ελλείμματος, μακροπρόθεσμα, θα αντιμετώπιζε το χρέος.

Όμως, στην πραγματικότητα το χρέος εξελίχθηκε πολύ χειρότερα, αφού τελικά το 2010 διαμορφώθηκε στο 170,3% του ΑΕΠ, υποχώρησε το 2011 στο 156,9% του ΑΕΠ, το 2012 αυξήθηκε στο 175,5% του ΑΕΠ και το 2013, σύμφωνα με την εκτιμήσεις του τελευταίου μνημονίου, θα φτάσει στο 175% του ΑΕΠ.

«Ξεφόρτωμα»

Ακολούθησε μετά το PSI, το Μάρτιο του 2012, το οποίο ήταν μια αποτυχημένη διαδικασία, λόγω κυρίως του τρόπου με τον οποίο μεθόδευσαν την όλη διαδικασία οι δανειστές, εγκλωβίζοντας τον τότε υπουργό Οικονομικών Ευάγγελο Βενιζέλο.

Καθυστέρησε σημαντικά και οι ξένες τράπεζες ξεφορτώθηκαν ελληνικά ομόλογα τα οποία αγόραζαν οι ελληνικές τράπεζες και η ΕΚΤ. Με την ολοκλήρωσή του διαπιστώθηκε πως διαγράφηκε χρέος 106 δισ. ευρώ, αλλά η Ελλάδα χρειάστηκε να λάβει δάνειο ύψους 130 δισ. ευρώ.

Επίσης εξαιρέθηκαν ομόλογα ύψους 56 δισ. ευρώ, που κατείχαν η ΕΚΤ και οι κεντρικές τράπεζες της Ευρωζώνης, επλήγησαν καίρια τα ασφαλιστικά ταμεία οι ελληνικές τράπεζες χρειάστηκαν ανακεφαλαιοποίηση (μέχρι τώρα κόστισε 42 δισ. ευρώ) και οι κυπριακές τράπεζες υποχρεώθηκαν σε bail-in.

Το πρόβλημα του χρέους δεν λύθηκε ούτε με την επαναγορά των ομολόγων, το Δεκέμβριο του 2012, όταν το χρέος μειώθηκε κατά 20,6 δισ. ευρώ.

Είναι χαρακτηριστικό το γεγονός πως, από το 156,9% του ΑΕΠ, που ήταν το χρέος στο τέλος του 2011, μετά το PSI (που διαγράφηκε χρέος 106 δισ. ευρώ) και την επαναγορά των ομολόγων του Δεκεμβρίου του 2012, που διέγραψε χρέος ύψους 20,6 δισ. ευρώ, το χρέος στο τέλος του 2012 αυξήθηκε (!) στο 175,5% του ΑΕΠ, λόγω και της ύφεσης.

Στο πλαίσιο αυτό, προκειμένου να καταστεί βιώσιμο, το ΔΝΤ θεωρεί πως χρειάζεται νέα απομείωση του χρέους είτε άμεση είτε έμμεση, αλλά σε κάθε περίπτωση το κόστος θα το επωμιστούν οι χώρες της Ευρωζώνης και ο EFSF.

Η τελική λύση για το ελληνικό χρέος εκτιμάται ότι θα αποφασιστεί τον Ιούνιο, μετά την επικύρωση από τη Eurostat του πρωτογενούς πλεονάσματος και μετά τις ευρωεκλογές.

Δραματικές απώλειες

Ξένοι αναλυτές (στους οποίους δεν μπορεί να τους αποδοθεί ιδιότητα όπως στους Έλληνες) παρομοιάζουν την κρίση που μαστίζει την ελληνική οικονομία με εκείνη που έπληξε τις ΗΠΑ τη δεκαετία του 1930 ή με χώρα που εξέρχεται από πόλεμο.

Και δεν έχουν άδικο, εάν δούμε τις συνέπειες όπως αποτυπώνονται στα επίσημα στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής. Δραματικές είναι οι απώλειες σε όλα τα μεγέθη, σωρευτικά από το 2008, διάστημα κατά το οποίο το ΑΕΠ της χώρας έχει μειωθεί κατά 21% ή κατά 40 δισ. ευρώ, ενώ οι απώλειες επιταχύνθηκαν από το 2010, μόλις η χώρα εντάχθηκε στο μνημόνιο και επιβλήθηκαν μέτρα λιτότητας.

Για το 2013, η κυβέρνηση προβλέπει ότι η ύφεση θα διαμορφωθεί στο 4%, με την προσδοκία να επιβραδυνθεί περαιτέρω στο 3,8% (αντί αρχικής εκτίμησης -4,5%), ενώ για το 2014 προβλέπεται έξοδος από την ύφεση μετά έξι χρόνια.

Πάντως, το 2013 το ΑΕΠ θα συρρικνωθεί περαιτέρω και θα υποχωρήσει στο ποσό των 183,04 δισ. ευρώ, που θα είναι μειωμένο κατά 50 δισ. ευρώ, σε σύγκριση με το 2008 που καταγράφηκε το υψηλότερο μέγεθος, 233,2 δισ. ευρώ.

Το 2012 το ΑΕΠ υποχώρησε τελικά κατά 6,4% σε σύγκριση με το 2011, σύμφωνα με τα οριστικά στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής, αλλά διαπιστώνεται παράλληλα πως το κατά κεφαλήν ΑΕΠ μειώθηκε κατά 7%, οι αμοιβές κατά 12,7%, οι επενδύσεις κατά 19,2% και η κατανάλωση των νοικοκυριών κατά 8,1%.

Στο 3ο τρίμηνο του 2013, μειώθηκε σε σταθερές τιμές, κατά 3,0%, σε σχέση με το 3ο τρίμηνο του 2012, από -3,7% και -5,5% που ήταν στο δεύτερο και στο πρώτο τρίμηνο του έτους αντίστοιχα. Για το σύνολο του 2013, ο επίσημος στόχος του προγράμματος είναι η μείωση κατά 4%.

Η επενδυτική δαπάνη

Ταχύτατα συρρικνώνεται η επενδυτική δαπάνη στα τελευταία χρόνια, με την αβεβαιότητα μετά το έτος 2010 να επιταχύνει την πτώση.

Το 2012 η δαπάνη για το σχηματισμό παγίου κεφαλαίου μειώθηκε κατά 19,2% σε σύγκριση με το 2011, ενώ το ύψος της συρρικνώθηκε σε επίπεδα χαμηλότερα του έτους 2001, έτος κατά το οποίο υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία από την ΕΛΣΤΑΤ.

Η πτώση των επενδύσεων οφείλεται βασικά στην αβεβαιότητα που υπήρχε στην οικονομία, ειδικά από το 2009, όταν η κρίση έγινε αισθητή στην ελληνική οικονομία.

Επίσης, η μείωση των εισοδημάτων και η αύξηση της ανεργίας αποθάρρυναν οποιαδήποτε επενδυτική πρωτοβουλία.

Ακόμη η επενδυτική δαπάνη στη διάρκεια της τελευταίας πενταετίας, αποδίδεται βασικά στην εξασθένηση της εγχώριας ζήτησης, ενώ η στροφή προς τις εξαγωγές δεν μπορεί να καλύψει τις απώλειες.

Ταυτόχρονα, τεράστιο πρόβλημα δημιουργεί το κλείσιμο της στρόφιγγας της τραπεζικής χρηματοδότησης, που περιόρισε όχι μόνο τις ιδιωτικές επενδύσεις αλλά δημιούργησε τεράστια προβλήματα και καθυστερήσεις στις δημόσιες επενδύσεις.

Μέχρι και τώρα η τραπεζική χρηματοδότηση είναι αρνητική (-4%), χωρίς να διαφαίνεται άμεση βελτίωση. Στο πλαίσιο αυτό, δημιουργεί προβληματισμό και αμφιβολίες εάν θα επιτευχθεί ο στόχος της κυβέρνησης για το 2014, για αύξηση των επενδύσεων σε ποσοστό πάνω από 5%, όπως προβλέπει ο προϋπολογισμός.

Ειδικότερα, το 2012 η επενδυτική δαπάνη διαμορφώθηκε στο ποσό των 25,52 δισ. ευρώ, από 31,5 δισ. ευρώ το 2011, καταγράφοντας μείωση κατά 19%.

Το 2011 η επενδυτική δαπάνη υποχώρησε κατά 19,6%, το 2010 μειώθηκε κατά 15%, το 2009 κατά 13,7% και το 2008 κατά 14,3%. Σωρευτικά στην πενταετία 2008 - 2012 οι επενδύσεις μειώθηκαν κατά 50%, καθώς από 57,9 δισ. ευρώ το 2007, που ήταν και η τελευταία χρονιά αύξησης, το 2012 μειώθηκαν σε 25,5 δισ. ευρώ.

Για την ιστορία, η επενδυτική δαπάνη του έτους 2012 είναι η χαμηλότερη όλων των 12 ετών και μικρότερη ακόμη και από το ύψος των επενδύσεων του έτους 2001, όταν είχε διαμορφωθεί σε 30,9 δισ. ευρώ.

Επίσης, η επενδυτική δαπάνη στο β' τρίμηνο του 2013 συρρικνώθηκε στο ποσό των 5,35 δισ. ευρώ, από 9,39 δισ. ευρώ, το β' τρίμηνο του 2010 και 12,86 δισ. ευρώ, στο β' τρίμηνο του 2008. Κατέγραψε δηλαδή μείωση κατά 43% σε σύγκριση με το 2010 και κατά 58,4% σε σύγκριση με το 2008.

Οι κατασκευές

Παράλληλα, η παραγωγή σε όλους τους κλάδους υπέστη σημαντική μείωση, με σημαντικότερη εκείνη που καταγράφηκε στις κατασκευές, που ξεπέρασε το 70%.

Η συνολική ακαθάριστη προστιθέμενη αξία διαμορφώθηκε στο β' τρίμηνο του 2013, στο ποσό των 37,18 δισ. ευρώ, μειωμένη κατά 21,7% σε σύγκριση με το β' τρίμηνο του 2008 και κατά 15,8% σε σχέση με το αντίστοιχο τρίμηνο του 2010.

Η ακαθάριστη προστιθέμενη αξία στον κλάδο των κατασκευών υποχώρησε το β' τρίμηνο του 2013, στο ποσό του 1 δισ. ευρώ, από 1,78 δισ. ευρώ, αντίστοιχο τρίμηνο του 2010, σημειώνοντας μείωση κατά 70,2%, ενώ κατά 43,7% μειώθηκε σε σύγκριση με το β' τρίμηνο του 2010.

Ακολουθεί σε πτώση της δραστηριότητας το χονδρικό και λιανικό εμπόριο, καθώς η προστιθέμενη αξία μειώθηκε κατά 39,9% σε σύγκριση με το β' τρίμηνο του 2008 και κατά 29,5% σε σύγκριση με το β' τρίμηνο του 2010. Το ύψος της διαμορφώθηκε στο ποσό των 7,89 δισ. ευρώ, από 13,12 δισ. ευρώ που ήταν στο β' τρίμηνο του 2008.

Στον κλάδο «επαγγελματικές, επιστημονικές και τεχνικές δραστηριότητες, διοικητικές και υποστηρικτικές» η ακαθάριστη προστιθέμενη αξία μειώθηκε κατά 28,3% σε σύγκριση με το β' τρίμηνο του 2008 και κατά 28,1% σε σύγκριση με το αντίστοιχο τρίμηνο του 2010, ενώ το μέγεθός της διαμορφώθηκε σε 1,89 δισ. ευρώ.

Στον κλάδο «χρηματοπιστωτικές και ασφαλιστικές δραστηριότητες» την προστιθέμενη αξία μειώθηκε κατά 20,9% σε σύγκριση με το β' τρίμηνο του 2008 και κατά 23,2% σε σύγκριση με το β' τρίμηνο του 2010 και διαμορφώθηκε σε 2,08 δισ. ευρώ.

Η ακαθάριστη προστιθέμενη αξία των ορυχείων και λατομείων υπέστη σχετικά απώλεια 9,4% σε σύγκριση με το β' τρίμηνο του 2008 και κατά 10,1% σε σύγκριση με το β' τρίμηνο του 2010, ενώ το μέγεθός της διαμορφώθηκε σε 4,79 δισ. ευρώ.

Μικρές απώλειες υπέστη ο κλάδος διαχείρισης ακίνητης περιουσίας, με την προστιθέμενη αξία να υποχωρεί κατά 3,1% σε σύγκριση με το 2008, ενώ να αυξάνεται κατά 2,5% σε σύγκριση με το β' τρίμηνο του 2010 και να διαμορφώνεται σε 5,7 δισ. ευρώ.

Η ακαθάριστη προστιθέμενη αξία του τομέα «γεωργία - δασοκομία» παρουσίασε αύξηση 5,9% σε σύγκριση με το β' τρίμηνο του 2008 και διαμορφώθηκε σε 1,79 δισ. ευρώ, ενώ κατέγραψε μείωση κατά 8,7% σε σύγκριση με το 2010.

Αντίστοιχα με την παραγωγή μειώθηκαν και οι φόροι επί των προϊόντων. Ετσι στο β' τρίμηνο του 2013 διαμορφώθηκαν σε 4,29 δισ. ευρώ, ποσό που είναι μειωμένο 26,6% και κατά 26% σε σύγκριση με το β' τρίμηνο του 2008 και του 2010 αντίστοιχα.

Ακόμη, η βιομηχανική παραγωγή συνεχίζει να συρρικνώνεται, εξέλιξη που αντανακλά τη συνεχιζόμενη μείωση της ζήτησης από την εγχώρια αγορά, αλλά και τη μείωση της ζήτησης από το εξωτερικό.

Αξιοσημείωτη και ιδιαίτερα ανησυχητική είναι η διαπίστωση πως το επίπεδο της παραγωγής του περασμένου Οκτωβρίου είναι μειωμένο κατά 30% σε σύγκριση με το μέσο επίπεδο παραγωγής του έτους 2005.

Ειδικότερα ο δείκτης της μεταποιητικής παραγωγής βρέθηκε στις 70,5 μονάδες, όταν το 2005, που αποτελεί και το έτος βάσης, ήταν στις 100 μονάδες.

Η οικοδομή, που αποτέλεσε παλαιότερα την ατμομηχανή της οικονομίας, βρίσκεται σε πτωτική τροχιά από τα μέσα του 2006. Ο όγκος των νέων οικοδομών ήταν μόλις 15,7 εκατ. m³, όταν το 2008 ήταν 51,9 εκατ. m³. Στο εννεάμηνο Ιανουαρίου - Σεπτεμβρίου 2013 ο όγκος των οικοδομών ήταν 11,6 εκατ. m³.

Πτώση εισοδημάτων

Σημαντική μείωση κατέγραψε το κατά κεφαλήν εισόδημα στην Ελλάδα το 2012, υποχωρώντας σε επίπεδα χαμηλότερα του έτους 2005, ενώ σε υποχρεωτικές αλλαγές των καταναλωτικών συνθηκών υποχρέωσε τα νοικοκυριά η κρίση και το μνημόνιο.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής, το κατά κεφαλήν ΑΕΠ του έτους 2012 υποχώρησε στο επίπεδο των 17.161 ευρώ, από 18.454 ευρώ το 2011, 19.646 ευρώ το 2010, 20.481 ευρώ το 2009 και 20.753 ευρώ το 2008, που ήταν το υψηλότερο διαχρονικά.

Σε σύγκριση με το 2011 το κατά κεφαλήν εισόδημα μειώθηκε το 2012 κατά 7% ή κατά 1.295 ευρώ, ενώ σε σχέση με το 2008 η μείωση φτάνει στο 17,3% ή σε 3.592 ευρώ.

Συνέπεια ήταν η μείωση της τελικής κατανάλωσης των νοικοκυριών, η οποία συρρικνώθηκε το 2012 στο επίπεδο των 139,3 δισ. ευρώ, από 151,8 δισ. ευρώ το 2011, καταγράφοντας μείωση κατά 12,5 δισ. ευρώ, ενώ σε σύγκριση με το 2008, που η καταναλωτική δαπάνη ήταν 165,8 δισ. ευρώ, παρουσιάζει μείωση κατά 26,5 δισ. ευρώ ή 16%.

Σημαντική υποχώρηση κατέγραψαν και οι αμοιβές τόσο το 2012 όσο και σωρευτικά στην τελευταία τετραετία, που αντανάκλα τη μείωση των ονομαστικών αποδοχών αλλά και την αύξηση της ανεργίας, δεδομένου ότι στην ίδια περίοδο (από το 2008 και μετά) χάθηκαν περίπου 800.000 θέσεις απασχόλησης.

Στο πλαίσιο αυτό, το ύψος των αμοιβών εξηρητημένης εργασίας σε τρέχουσες τιμές, το 2012 διαμορφώθηκε στο ποσό των 63,97 δισ. ευρώ, που είναι το χαμηλότερο από το έτος 2004, όταν οι αμοιβές ήταν 64,85 δισ. ευρώ.

Σε σύγκριση με το 2011 οι αμοιβές εξηρητημένης εργασίας μειώθηκαν κατά 12,7% δισ. ευρώ ή κατά 9,3 δισ. ευρώ, ενώ οι απώλειες σε σύγκριση με το έτος 2009 που ήταν και η τελευταία φορά που καταγράφηκε αύξηση των αμοιβών κατά 2,4%, η μείωση φτάνει στο ποσό των 20,9 δισ. ευρώ ή σε ποσοστό 24,7%.

Σύμφωνα εξάλλου με τα πιο πρόσφατα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ, η κατανάλωση των νοικοκυριών μειώθηκε δραματικά κατά 26,9% σε σύγκριση με το β' τρίμηνο του 2008 και υποχώρησε στο ποσό των 28,33 δισ. ευρώ, από 38,76 δισ. ευρώ, το β' τρίμηνο του 2008 και από 35,7 δισ. ευρώ στο β' τρίμηνο του 2010.

Το σύνολο των αμοιβών εξηρητημένης εργασίας στην οικονομία μειώθηκε κατά 32% σε σύγκριση με το β' τρίμηνο το 2008 και διαμορφώθηκαν σε 14,24 δισ. ευρώ.

Αντίστοιχο ήταν το ύψος των αμοιβών κατά το β' τρίμηνο του έτους 2002, που είχαν διαμορφωθεί στο ποσό των 14 δισ. ευρώ. Διευκρινίζεται πως στη μεταβολή αυτή λαμβάνονται υπόψη τόσο οι μειώσεις των αποδοχών όσο και η μείωση της απασχόλησης, με αποτέλεσμα στους κλάδους με μεγάλη μείωση της απασχόλησης να παρατηρείται σημαντική μείωση των αμοιβών.

Στο πλαίσιο αυτό, τη μεγαλύτερη μείωση κατά 75,1% υπέστησαν οι αμοιβές στον τομέα των κατασκευών, που έχει πληγεί ιδιαίτερα από την κρίση, το επίπεδο των οποίων διαμορφώθηκε σε 280 εκατ. ευρώ, από 1,12 δισ. ευρώ στο β' τρίμηνο του 2008.

Κατά 33,6% μειώθηκε το σύνολο των καταβαλλόμενων αμοιβών στον τομέα του χονδρικού και λιανικού εμπορίου, το ύψος των οποίων υποχώρησε στο β' τρίμηνο του 2013, στο ποσό των 3,18 δισ. ευρώ.

Κατά 39,9% μειώθηκαν οι αμοιβές στον τομέα διαχείρισης ακίνητης περιουσίας, κατά 42,7% στο ορυχεία - λατομεία, 29,6 στις χρηματοπιστωτικές και ασφαλιστικές δραστηριότητες, ενώ κατά 23,5% μειώθηκαν οι αμοιβές στο δημόσιο τομέα, σε σύγκριση με το β' τρίμηνο του 2008.

ΠΑΝΟΣ ΚΑΚΟΥΡΗΣ - pkak@naftemporiki.gr